

Wannes:

Met blote voeten over het ijs

Het poesjestuk van het Wannes gezelschap Water en Wijn is wat droog uitgevallen. Ook als zanger was Wannes al geen lachbek. „Liever een grap te weinig dan een grap te veel”, zegt de Reus ernstig.

Na een voorstelling van „Water en Wijn” klappt Wannes Van de Velde lijkbleek in elkaar. Op zijn hemd tekenen zweetdruppels 43 jaarringen. Met zijn beroemde kop diep tussen de schouders, vraagt hij koffie. Zoals Wannes daar zit te puffen, ziet het er naar uit, dat hij binnenkort de premie van zijn levensverzekering kan incasseren. Een uur later, het is nu middernacht, stapt hij met hoge rug en met zijn ziel onder de arm naar huis. Richting Antwerpen's Stadspark. Wannes oogt oud en moe. Leegezogen door zijn eigen poppen.

„Ik kan er niet mee lachen”

De volgende morgen ziet Wannes nog altijd krijtwit. De vermoeidheid is uit zijn ogen, maar hij heeft nog altijd een hoge rug. Hij is jarenlang ziek geweest.

„Zes jaar heb ik in een depressie geleefd”, vertelt Wannes. „Dagelijks vocht ik tegen onbestemde angsten. Angst voor treinen, schrik voor reclameborden. Het heeft zes jaar geduurd voor ik die verlamdende apen van mijn rug kon

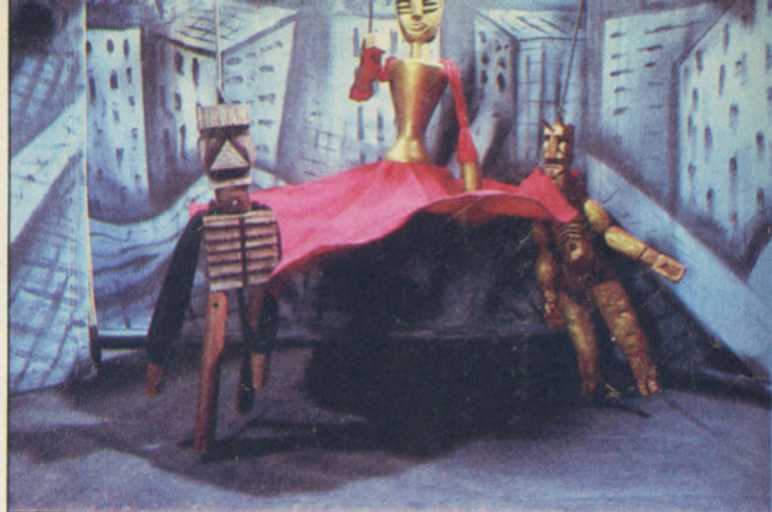
schudden. Het is nu zo ver Ik ben depressie-vrij. De uitputting van gisteravond was dus volstrekt ongevaarlijk. Voor wie iets van theater af weet, is het niet verwonderlijk dat een acteur na twee uur concentratie in elkaar klappt. Als ik zo moe ben, word ik humeurig. Niet alleen door vermoeidheid, maar ook door de stress. Het poesje-spel is nieuw voor mij. Bij het begin van de voorstelling sta ik niet te dansen van de zenuwen, maar anderzijds

kan ik er ook niet mee lachen. Drie jaar werk op het publiek loslaten, geeft hetzelfde gevoel als met blote voeten over het ijs lopen.”

De zot en de dood

Wannes over het ontstaan van zijn poesje-spel. „Drie jaar geleden sneed ik mijn eerste pop. Ik moest wel. De gouden jaren van het volkslied waren voorbij en ik was op zoek naar alternatieven. Zo

werd ik uiteindelijk betrokken bij de productie van „Mistero Buffo” en toen ik Arturo Corso zag registreren, herkende ik in zijn werk de directe stijl van het poesje-spel. Sindsdien kreeg ik visioenen van een eigen poppentheater. Het kwam zelfs zo ver, dat ik voor „Mistero Buffo” een dialoog schreef in poesje-stijl: *De zot en de dood*. Nog tijdens de voorstellingen van „Mistero Buffo” ben ik begonnen met het opzetten van mijn

Grote foto: Het voltallige gezelschap. Zoals dat bij het poesje-spel hoort, worden de poppen op en neer bewogen met dikke, stalen draden. Boven links: De Neus, de straatmadelief en op de achtergrond de minister. Boven rechts: Visueel staat het theater van Wannes boven alle verdenking. Decors, belichting, en het charisma van de poppen zelf, creëren reliëf-schilderijen.

eigen poesjenellentheater. Heel traag. Want ik heb voor alles veel tijd nodig." In drie jaar tijds sneed Wannes een 35-tal poppen en schreef hij één verhaal. Inmiddels is zijn theater „Water en Wijn” dus aan de try-outs toe. Na de tweede proefvoorstelling werd het duidelijk dat het experiment nog altijd rondzwemt in een ontwikkelingsproces. Achter het virtueuze uiterlijk van de poppen, de poëtische decors en de

Ons „Poesje” door Wannes Van de Velde

Ik vind het, om de waarheid te zeggen, een beetje jammer dat er al van bij het allerprilste begin zoveel over ons poesjenellentheater is geschreven, want eigenlijk zijn we nog maar pas van wal gestoken, tasten het medium nog af, beseffen zeker nog niet ten volle al zijn mogelijkheden. Wel waren we aanbeland in een stadium dat een publiek vroeg, een klankbord waartegen onze verworvenheden, en vooral onze tekortkomingen, duidelijk zouden worden. Vandaar de proefvoorstellingen, of „try-outs” want een Poesje-spel moet nu eenmaal groeien met een publiek. Pas dan kan men enigszins weten waar men staat, pas dan kan men ritme en volume gaan bepalen. Mét en dóór de aanwezigheid van een publiek begint het eigenlijke spel, en zijn afwerking. En met dat laatste zijn we nu nog volop bezig. Zowat bij elke voorstelling veranderen er nog scènes, wordt er nog geschrapt. In een poppenspel weegt het kleinste overbodige woord inderdaad als een steen. Het was toch wel even wennen, die allereerste keren. Een boeiend maar geenszins gemakkelijk begin, bijna letterlijk een aftasten. Daarom dus hadden we liever nog een beetje adem gehad vooraleer „de pers” er weeral, vinnig als altijd, bij stond met van ongeduld lekkende vulpen. Gek genoeg valt het me niet gemakkelijk om zélf ook eens iets te zeggen over ons theatertje. Wellicht sta ik er te dicht bij. En is met het feit dat we er mee bezig zijn het bijzonderste al niet gezegd? Toch een paar dingen, naar aanleiding van een vaak gehoorde vraag: Is onze „Poesje” traditioneel? Dat zou ik wel durven stellen, ja. Hij komt in elk geval uit de traditie, uit een soort verdiepte waarneming van wat er in onze stad nog aan oude poppenspelen is over gebleven. Ik denk hier dan wél

in de eerste plaats aan de Poesje van **De Reep**, de oudste en, wat speelstijl en vooral klimaat betreft, naar mijn gevoel de belangrijkste, de meest mysterieuze, de „diepste”. Men verwijt deze poesjenellenkelder wel eens een zekere platheid, maar dat men daarbij niet vergete dat zulks een regelrecht gevolg is van de bemoeiingen van „betere” lieden, leden van studenten-, en andere verenigingen, die de spelers er op een bepaald ogenblik zijn van gaan overtuigen dat ze „zoute” voorstellingen moesten spelen. Ze hadden deze suggesties beter achterwege kunnen laten. Daarbij is het wellicht hetzelfde soort mensen dat achteraf dan schoolmeesterlijk gaat vertellen dat de poesje van de Reep zo plat is. Echt poesje kán vaak erg gekruid zijn, maar plat is hij nooit geweest, hoe graag sommige mensen dat ook zouden willen. Nu ja... de mensen willen ook Dallas. De mensen willen trends, liefst voorgeschreven trends. Vulgaire beeldjes, opgeblazen tot ikonen. We komen dus uit de traditie. En hoe moet het nu verder? Hoe denken we te evolueren? Moeilijke vraag, want met dit medium kun je zoveel wegen op, dat het wel eens problematisch wordt om één welomschreven lijn te kiezen. Laten we zeggen dat we het, voorlopig althans, bij een eerder traditionele benadering houden, een gebeurlijke evolutie aan zichzelf overlatend. Wie zulke dingen geweld aandoet, wil aan hun essentie inderdaad wel eens voorbijrennen. Enfin; er zal nog wel wat water door de zee vloeien, eer we de echte taal van onze poppen SPELEND kunnen beheersen, maar dat we er finaal door gepakt zijn is een feit. We werken er dan ook aan met inzet en vertrouwen.

Wannes Van de Velde

doorvoelde teksten, zindert een diep ontzag voor het medium, maar de verhalen zijn horizontaal geschreven. Zonder poesje-barok en zonder ruige humor, onmisbare ingrediënten in de traditionele poesjenellentheaters. Met „Water en Wijn” zet Wannes zijn publiek (voorlopig?) op water en brood.

De Passie van Ons Heer

Het openingsstuk heet „George gaat naar zee” en werd geschreven door Wannes zelf. Na de pauze brengt het gezelschap een bewerking van Michel de Ghelderodes „Kristoffel Columbus”: *Amerika, gij waart veel te gemakkelijk te ontdekken.*

Een knap beeld. De dood omarmt Columbus. Wannes' vroegere samenwerking met regisseur Arturo Corso heeft de opzet van zijn poesjespel beïnvloed. Visioenen krijgen vaste vorm.

„In dit stuk weet Columbus voorhand dat hij Amerika gaat ontdekken”, licht Wannes toe. „Verder denkt hij als een man uit de twintigste eeuw. In dat relativeren van tijd en ruimte ligt één van de geheimen van het poesje-theater. De poesje benadert mysteries en gebeurtenissen met de ontwapenende spotlust van de gewone man. De Ghelderode kon urenlang rondhangen in Brusselse cafés, waar hij zich door oude poesje-spelers honderden verhalen liet vertellen. Achteraf verwerkte hij die informatie tot nieuwe, eigentijdse stukken. De Ghelderode heeft een verloren wereld uit de vergeethoek gehaald. Volkscultuur op een hoog niveau. In sommige oude poesje-stukken herkende hij littekens van middeleeuwse mysteriespelen. Fragmenten uit „De Passie van Ons Heer”. Zulke dingen. In Brussel speelden de oude poesje-gezelschappen soms

drama's die gebaseerd waren op klassieke werken. Die stukken werden dan opgevoerd in afleveringen en voortdurend aangepast aan de actualiteit. De poesje bracht niet alleen entertainment, maar ook randbeschouwing namelijk, door de feiten te bekijken vanuit een ongewone invalshoek.”

Première

„Houten koppen kunnen ongestraft het gezag belachelijk maken of vieze woorden uitkramen. Maar in „Water en Wijn” beperk ik me vooral tot het esthetische. Mooie decors, verfijnde teksten en weinig humor. Liever een grap te weinig dan een grap te veel. Ik weet het wel, grauwe grollen zijn een poesje-traditie, maar ik vrees dat te veel

humor de inhoud van een stuk banaliseert. Ik wil daaromtrent nog één toegeving doen. In de toekomst zal ik de voorstelling laten eindigen op een grappige dialoog tussen dichter George en De Neus. Neus vraagt aan George: „Is er een verschil tussen zot en zat?” „Ja, er is een verschil”, zegt George. „Fijn”, zucht De Neus opgelucht, „dan ben ik niet zot, want ik ben elke dag zat.”

De voorstelling, zoals die er nu uitziet, is een creatie van vier mensen. Wannes sneed de poppen en schilderde de decors. Verder spreekt hij alle teksten in. Gie Goris, Kris Goris en Mark Bigou zorgen voor het licht en voor het poppenspel. Half september geeft „Water en Wijn” de première in de zaal *Vooruit* in Gent. □

tekst: ivan heylen
foto's: roger dyckmans